

SLAKTHUSOMRÅDET

- KULTURMILJÖUTREDNING

2019-12-06

UPPDRAG

Uppdragsnamn: Kulturmiljöutredning för program
Slakthusområdet, 296008
Titel på rapport: Slakthusområdet - kulturmiljöutredning
Version: Slutrapport
Datum: 2019-12-06

MEDVERKANDE

Beställare: Göteborgs stad
Kontaktperson: Sören Holmström

Konsult: Tyréns AB
Uppdragsansvarig: Maria Wall
Linnéa Tidäng
Handläggare: Hanna Gelotte Fernandez
Emma Ask
Kvalitetsgranskning: Maria Wall

Tyréns AB

Tel: 010 452 20 00
www.tyrens.se

Säte Stockholm
Org.Nr: 553194-7986

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	4
Bakgrund och syfte	4
Förutsättningar	4
BEBYGGELSEUTVECKLING	6
Historik.....	6
Nu och då	8
NULÄGESANALYS	11
Bebyggelsens karaktär	11
Yttre miljöns karaktär	13
Siktlinjer och landmärken	20
Karaktärskapande element, material och färgställningar	24
KULTURHISTORISK BERÄTTELSE OCH KÄNSLIGHET	27
KULTURMILJÖKVALITETER	28
REKOMMENDATIONER	30
KÄLLOR OCH LITTERATUR	32

INLEDNING

BAKGRUND OCH SYFTE

Göteborgs stadsbyggnadskontor arbetar med att ta fram ett planprogram för Slakthusområdet i Göteborg. Syftet med planprogrammet är att skapa förutsättningar för en framtida utveckling av Slakthusområdet som en integrerad stadsdel med blandstadskaraktär. Förutsättningarna för verksamheter, kultur, restaurang, kontor, handel, bostäder och service ska utredas. Vidare ska programmet visa hur infrastrukturen ska utvecklas i området för att staden ska hänga samman. Det ska också redovisa förslag på lösning till hantering av stigande vatten från Göta Älv och Sæveån. En av kärnfrågorna för programmet är hur området kan utvecklas i samklang med den befintliga kulturmiljön.

I arbetet med planprogrammet har Tyréns fått i uppdrag att ta fram en kulturmiljöutredning som ska fungera som ett planerings- och bedömningsunderlag. Kulturmiljöutredningen omfattar den södra delen av programområdet och dess kopplingar till omgivningen. Utredningens fokus ligger på lokalisering och identifiering av viktiga kulturmiljökvaliteter som särskilt bör beaktas i det fortsatta utvecklingsarbetet. Den ska vidare ge en överblickbar kunskapsgrund i programarbetet, kunna användas för formulerande av kulturmiljövårdande ingångsvärden och riktlinjer i programarbetets visionsarbete avseende såväl viktiga bevarandeanspråk som lokalisering och formgivning av möjliga tillägg. Det ska också fungera som stöd för en framtida konsekvensbeskrivning av planprogramförslagets utformning.

FÖRUTSÄTTNINGAR

STADSPLAN

I gällande stadsplan, 1480K-II-3187, från 1967 är området planlagt för industriellt ändamål. Planen anger att bostäder får inredas i den utsträckning byggnadsnämnden prövar detta. Fastigheterna omfattas inte av några skydds- eller varsamhetsbestämmelser.

ÖVERSIKTSPLAN

Översiktsplanen för Göteborgs kommun anger att Slakthusområdet ingår i ett utredningsområde för framtida bebyggelseområden. Bostäder, arbetsplatser, service, handel, mindre grönytor m.m. Den anger att en blandning av bostäder och icke störande verksamheter är önskvärd samt att fördjupat planeringsunderlag krävs innan utbyggnad.

GÖTEBORGS STADS BEVARANDEPROGRAM

En stor del av utredningsområdet är upptaget i Göteborgs stads bevarandeprogram, Göteborgs slakthus 4:D. Motiveringen för Slakthusområdet lyder:

”Slakthuset är ett intressant exempel på hur omsorgsfullt även inrättningar av detta slag utformades vid sekelskiftet. Särskilt välbevarat är entréområdet och tornet.”

TIDIGARE UNDERLAG

För den del av Slakthusområdet som är upptaget i bevarandeprogrammet har Higab låtit ta fram en antikvarisk varsamhetsplan, utförd av Lindholms restaurering 2015. I varsamhetsplanen beskrivs Slakthusområdet som en väl sammanhållen bebyggelsemiljö med tydlig originalkaraktär. Entréområdet lyfts som den mest välbevarade delen. Dokumentet innehåller även riktlinjer vid förändring. Higab har även låtit ta fram en historik och kulturhistorisk värdering av skorstenen i områdets östra del, utförd av Lindholms restaurering 2015. I dokumentet bedöms skorstenen tillsammans med tornet utgöra en av de mest särpräglade siluetterna i området samt att dess betydelse sannolikt kommer att bli större i takt med att området förtätas.

I samband med bygglovsprövning har en antikvarisk förundersökning för ombyggnad av Gamlestaden 39:14 tagits fram av Antiquum 2017 och i samband med ett rivlovsärende har en industrihistorisk utredning av potatismjölssilo och ackumulatortank på Gamlestaden 39:13 tagits fram av Industriantikvarie Ida Dicksson 2015.

MILJÖBALKEN

Utredningsområdet ligger inte inom eller i direkt anslutning till område av riksintresse för kulturmiljövården.

UR PLAN- OCH BYGGLAGEN

Plan- och bygglagen reglerar användning av mark och vatten och alla de olika intressen som berörs. Andra och åttonde kapitlen omfattar paragrafer med särskild relevans för kulturvärden. I PBL 2 §6 framgår bland annat att bebyggelse och byggnadsverk ska utformas och placeras på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden samt natur- och kulturvärdena på platsen. Hur befintlig bebyggelse ska hanteras regleras i åttonde kapitlet, följande paragrafer.

PBL KAP 8 §13 (FÖRVANSKNINGSFÖRBUD)

Byggnader, som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, får inte förvanskas.

PBL KAP 8 §14 (ANPASSAT UNDERHÅLL)

Byggnaders yttre skall hållas i vårdat skick. Underhållet skall anpassas till byggnadens värde från historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt samt till omgivningens karaktär.

PBL KAP 8 §17 (VARSAMHETSKRAV VID ÄNDRING)

Ändringar av en byggnad skall utföras varsamt så att byggnadens karaktärsdrag beaktas och dess byggnadstekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden tas till vara.

Streckad vit linje visar programområdet, prickad grön linje visar det ungefärliga utredningsområdet för föreliggande kulturmiljöutredning.

BEBYGGELSEUTVECKLING

HISTORIK

SLAKTHUSET ETABLERAS

Slakthusområdet stod färdigt 1905 och var resultatet av en stor kommunal satsning för att förbättra de hygieniska förhållandena vid slakt och hantering av kött. Det var vid invigningen Sveriges andra kommunala slakthus efter Malmös som hade öppnat 1904.

Bakgrunden till det nya slakthuset var den dåliga kvaliteten på kött och smittorisken som det medförde under det sena 1800-talet. Slakt och köttförsäljningen var okontrollerad och det fanns ingen möjlighet att ställa några hygieniska krav på hanteringen. År 1889 väcktes ett förslag av Tekniska samfundet om att ett nytt offentligt slakthus borde byggas. Dock var det svårt att ställa tvingande krav utifrån gällande lagstiftning. Men efter påtryckningar fattade riksdagen beslut 1897 om en ny lag som gav städerna rätt att införa köttbesiktnings tvång inom stadens gränser, samt rätt att ta ut avgifter vid kommunala slakthus.

Platsen för det nya slakthuset valdes med tanke på närheten till goda vägar och möjliga stickspår från det angränsande järnvägsnätet samt anslutningen till kajplatser vid både Göta Älv och Säveån. Tomtstorleken var väl tilltagen för möjligheten till en framtida utbyggnad.

Anläggningen ritades av Otto Dymling och var planerad efter modern tysk modell. Den var indelad i två huvudavdelningar, kreatursmarknaden och slakthuset, skilda från varandra av en två meter

hög stenmur och tre stallbyggnader. I områdets norra del fanns förgården med administrations-, börs- och bostadsbyggnaderna samt en portvaktsstuga som tillsammans med planteringar utgjorde den officiella entrén och samtidigt en barriär mot verksamheten innanför. I områdets södra del låg observationsstallar och sanitetsslakthus tillsammans med häststall och slakthus.

VERKSAMHETEN FÖRÄNDRAS

Under 1950-talet övergår verksamheten till en allt mer industrialiserad arbetsprocess med en mekanisering av driften. Byggnaderna anpassades för att rationalisera och korta transportvägarna från avlastning till slakt och kylrum, bland annat genom att stallar inreddes i omedelbar anslutning till slakthallarna. Outnyttjade delar av området började också att arrenderas ut till livsmedelsindustrier. En ny charkuterifabrik med kontor byggdes samman med kylhuset 1959 och Jerkstrands konditori uppförde ett bageri i områdets västra del 1961.

Från 1960-74 minskade antalet slakterier i landet från 72 till 45. I Göteborg lades slakteriverksamheten ner 1968 och slakteriförbundet tog över anläggningen. Företag med annan typ av köthantering tog allt mer över, djurkroppar transporterades till Slakthusområdet för vidareförädling. Scan Väst bildades 1973 genom en fusion av fyra slakteriföreningar. Strax efter bildandet köptes en fastighet i Slakthusområdet i Göteborg. De befintliga lokalerna var små och dåligt anpassade för den nya verksamheten och år 1978 revs de äldre byggnaderna på

fastigheten och Scan Väst lät året därpå uppföra en ny större charkuterifabrik med distribunal och kontor. Anläggningen ritades av Bruno Sjödin arkitektkontor. Scans produktion upphörde 1992. Fram till 2005 fanns Scan kvar i byggnaderna men de fungerade då endast som förvaring och distribution av varor. Det stora byggnadskomplexet har sedan anpassats för nya verksamheter och byggts om och till för kontorslokaler.

1

2

3

4

5

6

- 1: Livdjursmarknad i början av 1930-talet.
 2: Slakthuset från sydost, provisorisk viadukt för järnvägen i förgrunden.
 3: Perspektiv över slakthusområdet ~1905
 4: Angpanne- och maskinhus t.h. förbindelsehall t.v. ~1905.
 5: Slakthusområdet från nordost 1922.
 6: Slakthusområdet från nordväst ~1905.

NU OCH DÅ

Närheten till Göta älv och järnvägen var en förutsättning för att på ett effektivt sätt transportera slaktdjur till området. Anläggningen hade en egen hamnanläggning, än idag finns delar av Slaktkajen kvar, och området anslöt i väster till järnvägen där Marieholmsleden idag går. På östra sidan av området anslöt den elektriska spårvägen vilket gav möjligheten att snabbt transportera kött och charkuterier till marknaden i centrala Göteborg. Det fanns också stickspår in i området och förbindelsehallen.

Området var tidigare indelat i tre huvudsakliga sektioner som skiljdes från varandra av stallbyggnader och en hög mur. Det innebär att det som man idag upplever som en nord-sydligt orienterad anläggning i själva verket var orienterad från väst till öst. Slaktdjuren kom med båt eller järnväg till området och slussades in i processen från väster via fällor där de kontrollerades, vidare in i marknadshallarna och därifrån till slakthallarna för att slutligen hamna i kylhusen. Via förbindelsegången transporterades sedan köttet vidare ut till staden.

Slakthusområdet huvudentré med portvaktstugan uppförd på 1930-talet framför det före detta börshuset. Portvaktstugan ersatte den ursprungliga som låg på ungefär samma plats i anslutning till en våg. Foto från slutet av 1960-talet.

HISTORISK ANVÄNDNING

- 1: Portvakt
- 2: Administrationsbyggnad med kontorsrum och expeditiionslokaler samt bostäder för direktör och veterinärer.
- 3: Bostadsbyggnad för slakthusets anställda som ansågs behöva finnas tillgängliga alla tider på dygnet såsom hallmästare på slakt- respektive kreatursgård, portvakt, förste maskinist, sanitetsslaktare m.fl.
- 4: Börshuset, mötesplats för kreatursägare och affärsuppgörelser med matsalar, logirum kommissionsrum och bank bland annat.
- 5: Undersökningsbyrå för infört kött. Det fanns även en filial vid Järntorget.
- 6: Avlastningsramp från järnväg, framför rampen fanns räknings- och besiktningsfällor.
- 7: Marknadshall för storboskap.
- 8: Marknadshall för småboskap.
- 9: Slaktstall för storboskap.
- 10: Slaktstall för småboskap.
- 11: Överståndsstall.
- 12: Slakthall för små- och storboskap.
- 13: Slakthall för svin.
- 14: Slakthall för kalvar.
- 15: Förbindningshall med funktionen att skydda de nyslaktade djurkropparna från väder och vind på väg till kylhuset samt vid uttagande av kött från kyl till transport ut ur området.
- 16: Kylhus
- 17: Ångpanne- och maskinhus.
- 18: Fryshus (provisoriskt) uppfört i trä.
- 19: Anläggning för rening av vatten.
- 20: Observations- och sanitetsanstalt samt hästslaktavdelning placerades med ett visst avstånd från den övriga anläggningen. Byggnader från vänster: Observations- och sanitetsstallar, sanitets- och hästslakthallar, slaktstall för häst, talgsmälteri och tarmrenseri.

Bilden är ett kartöverlägg med markeringar som illustrerar hur Slakthusområdet såg ut omkring 1917 ovan en karta över hur området ser ut idag.

— Bevarade byggnader	— Strukturer som ej syns idag - Järnväg
... Rivna byggnader	... Strukturer som ej syns idag - Staket
... Strukturer som ej syns idag - Vatten	● Ursprunglig grönstruktur
--- Strukturer som ej syns idag - Väg	

PRODUKTIONSPROCESSEN

AVLASTNING AV DJUR

AUKTION OCH MARKNAD

VÄNTAN PÅ SLAKT

A: Räkning och besiktning av djur
 B: Marknadshall för storboskap.
 C: Marknadshall för småboskap.
 D: Stall för storboskap.
 E: Stall för småboskap.
 F: Slakthus för små- och storboskap.

G: Slakthall för svin.
 H: Slakthall för kalvar.
 I: Förkyl.
 J: Kylhall.
 K: Tarmtvätt.
 L: Transport av kött ut från slakthusområdet.

SLAKT

NERKYLNING

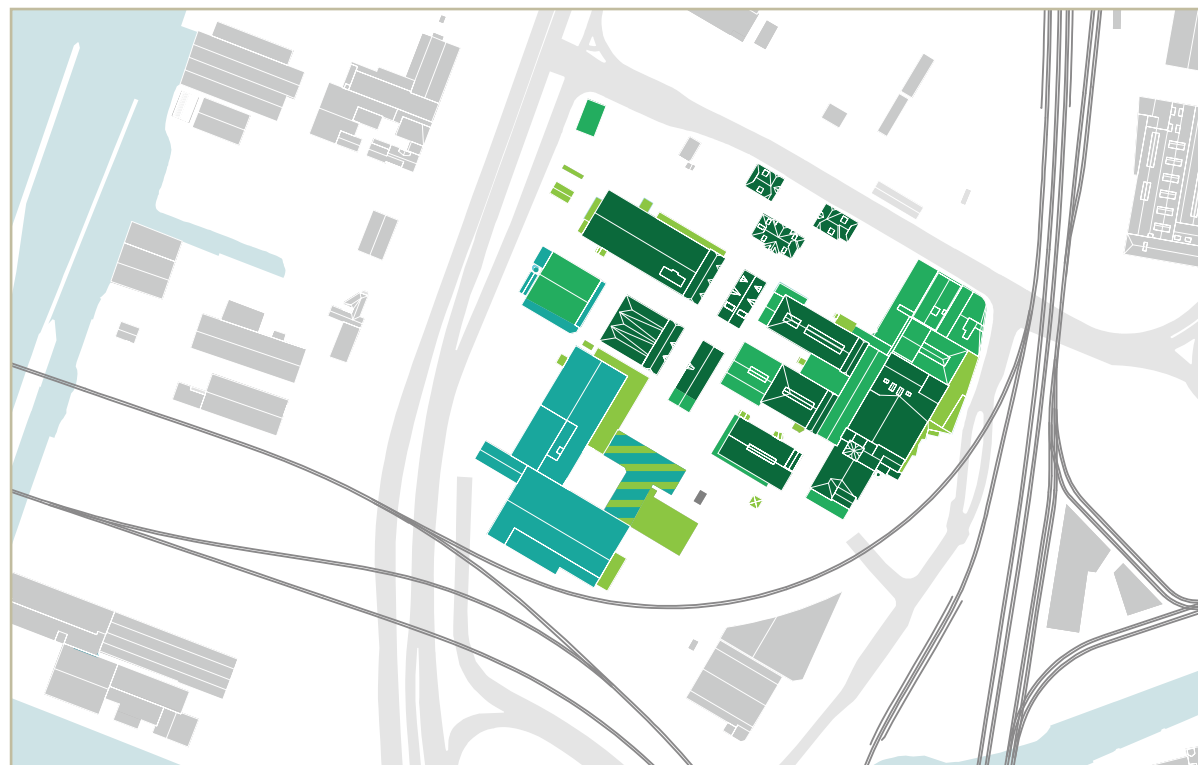
NULÄGESANALYS

BEBYGGELSENS KARAKTÄR

Slakthusområdet är i sina centrala delar relativt tätbebyggt med byggnader i en till tre våningar. I områdets norra del, den ursprungliga huvudingången till anläggningen, är de tre äldre fristående byggnaderna något högre än den övriga bebyggelsen och grupperade kring en förgård. Innanför är bebyggelsen tätare och har en mer stadsmässig struktur. I den östra delen av området bildar byggnaderna ett kluster av sammanbyggda byggnadsvolymer med ett variationsrikt taklandskap. Bebyggelsen från områdets mitt och västerut består istället av fristående, sammanhållna byggnadsvolymer. Områdets södra del utgörs av ett stort och utbrett byggnadskomplex. Ett karaktärsdrag för området som helhet är alla spår av löpande verksamhetsanpassningar i form av igenmurade fönster- och dörröppningar, utbytta portar och fönster, skärmtak, lastkajer och rördragningar på bryggor mellan byggnaderna.

Slakthusområdets äldsta byggnader, uppförda mellan 1903–1916 särskiljer sig tydligt genom det enhetliga nyansrika förbländerteglet, de varierande volymerna, branta plåttaken, kraftiga takutsprången och detaljeringen i fasaderna. De ritades av Otto Dymling som valde material med omsorg för att klara av de svåra väderförhållandena på platsen. Granit användes i socklar och vid öppningar för att undvika stötskador. Förgårdens tre byggnader har en större detaljrikedom med mönstermurningar, putsad dekor, dekorhuggen kalksten och lekfull fönstersättning och utformning.

Omkring skiftet 1950–60-tal genomgick området en förnyelse med om- och tillbyggnader som skapar en egen årsring. De har utformats med ambi-

tion att ansluta till den äldre bebyggelsen med ett gult tegel murat i munkförband med löpande kopp i rött. Från samma tid byggdes också två nya byggnader, ett bageri och en charkuterifabrik med kontor. De är båda uppförda i rött fasadtegel och har ett modernistiskt formspråk, den senare med tidstypiska detaljer som geometriskt utformade burspråk, betongglas och koppardetaljer.

På 1970-talet revs flera av områdets ursprungliga byggnader i den södra delen. Dessa ersattes istället av en stor och utbredd byggnadsvolym med enkla fasader i mörkt tegel. Byggnadsvolymen är bevarad men har moderniserats genom nya fasadmaterial i form av grå plåt och corten.

BEBYGGELSENS ÅRSRINGAR

- 1902-1920 tal
- 1950-60 tal
- 1970-1980 tal
- 1990 - senare

Anpassningar till följd av direktiv för hantering av livsmedel har medfört flertalet mindre tillbyggnader i form av mottagningslussar klädda med träpanel i ljusa kulörer.

De ursprungliga byggnaderna, här exemplifierat av börshuset ovan och det före detta ångpanne- och maskinhuset till vänster, har höga kulturhistoriska värden.

Bebyggelsens årsringar berättar om livsmedelsindustrins utveckling i området. Tillbyggnader från 1960-talet har anpassats vad gäller färg och material och är visuellt underordnade. På andra ställen kan tillbyggnaderna vara mer dominerande.

I den västra delen av området, närmast Marieholmsle utgörs bebyggelsen av verksamheter som inte har koppling till livsmedelsproduktion och har tillkommit under senare tid.

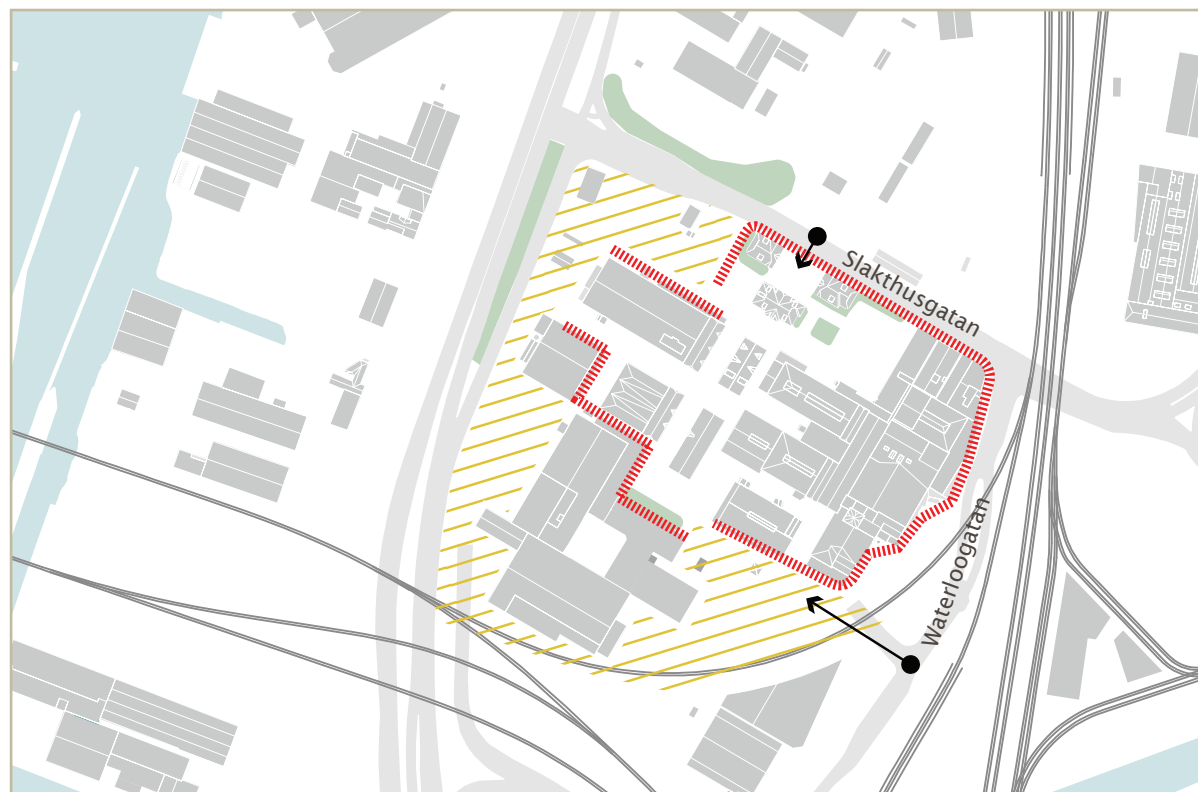
YTTRE MILJÖNS KARAKTÄR

Slakthusområdets ligger idag som en egen enklav omgiven av infrastruktur i form av trafikleder, gator, broar och verksamhetsområden. Det finns inga avläsbara spår av de transportsystem som var anledning till att området etablerades på platsen.

Området karaktäriseras av den tidigare verksamheten genom att var slutet utåt och ha en mer varierad och öppen karaktär inåt. Ursprungligen omgärdades hela Slakthusområdet av murar, plank och byggnader. Idag har den avgränsningen ersatts av trafikleder och gator som såväl visuellt som ljudmässigt skapar barriärer. Slakthusområdets tidigare helt slutna karaktär är idag mer upplöst i mötet från söder, väster och norr medan slutenheten är bibehållen åt öster.

Utifrån möter man Slakthusområdet från olika nivåer. I söder och öster ansluter området till trafikleder på viadukter och Gamlestadens torg och station som ligger högre medan omgivningen i norr och väster har en mer flack prägel. Efter att man på 1970-talet rev flera av områdets ursprungliga byggnader och ersatte dem med en större, utbredd volym finns här idag större öppna ytor som delvis används som parkeringsyta. Den nordvästra delen av området har idag en motsvarande öppenhet med några få verksamheter som inte har koppling till livsmedelsproduktion, utan består av en bensinstation och verkstäder.

De högre ursprungliga tegelbyggnaderna, den tidigare administrationsbyggnaden och bostadshuset, utmed Slakthusgatan upplevs som områdets huvudentré. Samtidigt har Gamlestadens torg och station blivit en ny central plats i närområdet, vilket medfört att entrén från Waterlooogatan fått större betydelse och att tornet och skorstenen därmed utgör markörer för denna nya entré. Det förstärks även av

- Inre sluten karaktär ●→ Entré till området
- ▨ Upplöst karaktär ■ Vegetationsyta

att här finns nyare anlagd vegetation utmed Waterlooogatan och den så kallade Slaktarens trädgård.

Samtliga markytor inom området utgörs i dag av asfalt. I den sydvästra delen av området finns trafikavskiljande ytor av gatsten. Av äldre fotografier framgår att större delar av marken inom produktionsområdet under slakthusepoken var belagd med gatsten.

I nuläget finns få ytor med vegetation. Av den parkanläggning som tidigare fanns i anslutning till huvudentrén och öster om denna finns idag en del träd bevarade tillsammans med några gräsytor.

SLUTEN KARAKTÄR

Vy mot söder i områdets östra del. Sluten karaktär där ursprunglig bebyggelse möter tillbyggnader från olika skeden.

Vy mot söder i områdets västra del. Stråket genom området i nordsydlig riktning visar på den slutna karaktären i områdets centrala delar och hur bebyggelsen i områdets inre avslutas med tvärställd bebyggelsen i norr och söder.

Slakthusområdet sluter sig mot Waterlooogatan och avgränsas av gata och järnvägens viadukt.

Slakthusområdet sluter sig också mot norr och Slakthusgatan. Huvudentréns byggnader, raden av äldre träd och charkuterifabriken utgör en front mot omgivande stadsrum.

VEGETATIONSYTOR

Rester av den äldre fabriksparken finns kvar i anslutning till den gamla administrationsbyggnaden vid Slakthusgatan.

Nyanlagda grönytor utmed Waterlooogatan

Besökare som kommer från Gammelstads torg möter idag "Slaktarens trädgård". Den nya stationen har medfört att ingången från Waterlooogatan har fått en större betydelse som entré till Slakthusområdet.

UPPLÖST KARAKTÄR

I de södra delarna av området övergår den slutna produktionsmiljön till mer upplösta parkeringsytor. Slakthusområdet omges i dessa delar av trafikleder i olika nivåer som utgör barriärer mot omgivningen.

Den nordvästra delen av området har en mer upplöst karaktär med en bensinstation. Torn och skorsten utgör landmärken för slakthusområdet men i konkurrens med det nya kontorshuset vid Gammelstads torg. De två högre byggnaderna mot Slakthusgatan utgör markörer för områdets ursprungliga huvudentré.

Den sydvästra delen av området har idag få avläsbara spår av den tidigare livsmedelsproduktionen. Byggnader har omgestaltats och platsen präglas av öppna ytor kopplade till olika typer av transporter.

STRÅK OCH GATUSTRUKTUR

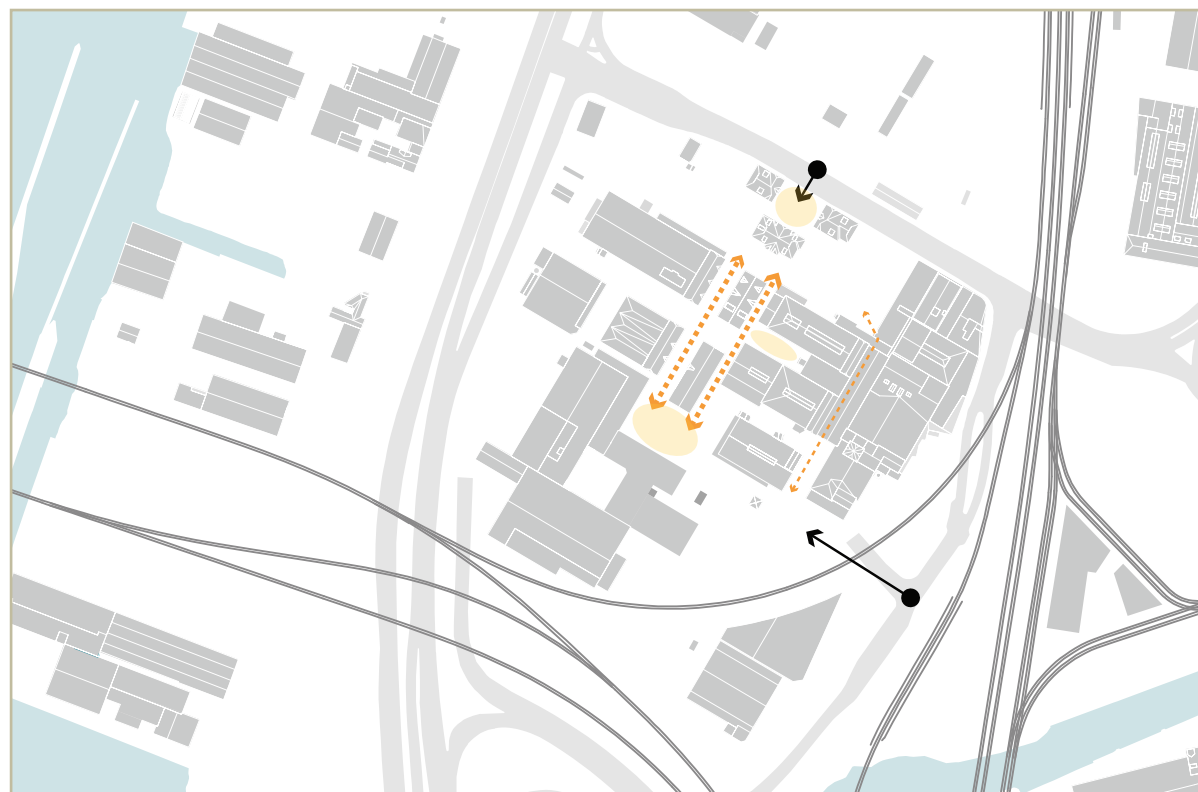
Den tydliga avgränsningen mellan områdets ursprungliga huvuddelar, marknadshallar i den västra och slakthallar i den östra, har lett till att det idag finns vad som upplevs som två centrala stråk genom området. Stråken avgränsas av tvärställd bebyggelse i söder respektive norr.

I dagsläget kommer man med bil in i området via Walckesgatan, Lilla Waterlooogatan eller Slakthusgatan beroende på vilken del av området som ska besökas. Tyngre transporter och personbilstrafik blandas. Parkeringsplatser finns kopplade till de olika verksamheterna i hela området men är mest koncentrerade till de öppna områdena i där det tidigare fanns grönytor eller reservmark i områdets södra delar.

Mellan husen går gränder av varierande bredd som utgör spår av den ursprungliga slaktprocessen och de olika byggnadernas funktioner. Spåren av den så kallade förbindelsegången mellan slakthusen och kylhusen utgörs idag av en passage för enbart gående.

PLATSBILDNINGAR

Det finns två egentliga och tydliga platsbildningar i Slakthusområdet, förgården vid den forna huvudentrén och framför kontorsbyggnaden i områdets södra del. Vid huvudentrén bildar de tre ursprungliga tegelbyggnaderna - administrationsbyggnaden, bostadshuset och börsen- väggar till platsen vilket ger en upplevelse av autenticitet. Den präglas av symmetri och har en officiell framtoning. Den södra platsbildningen är relativt sentida tillkommen. Den vinklade kontorsbyggnaden ramar in platsen och möter upp den lägre och ursprungliga bebyggelsen. Fasadernas utformning, markanläggning och

mobila planteringar har ett uttryck typisk för vår samtid.

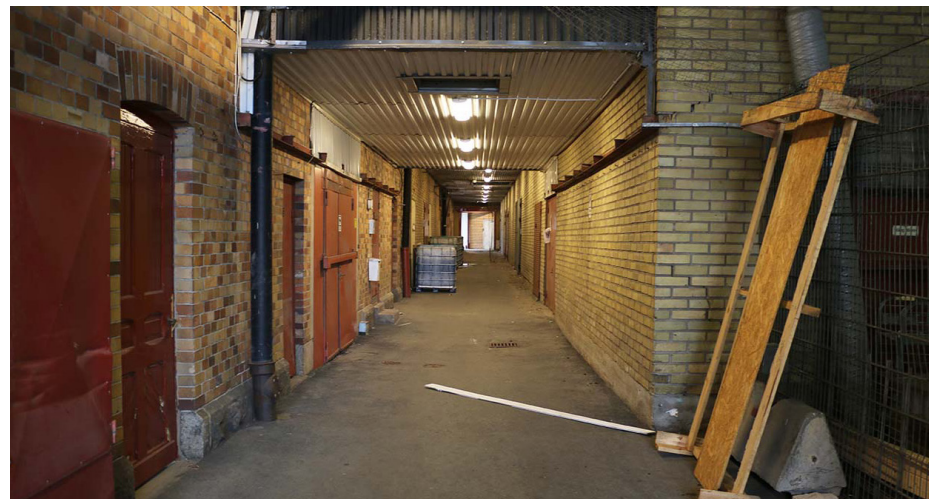
Ett utmärkande drag för områdets centrala delar är att gator och gränder skapar avgränsade platser mellan de olika produktionsbyggnaderna. Det är platsbildningar som skapats av att Slakthusområdet är ett levande verksamhetsområde med en rad av olika typer av verksamheter. Ett utmärkande exempel är det gårdsrum som bildats mellan den före detta slakthallen för små- och storboskap och den

före detta slakthallen för svin. Platsen där utgör en komplex miljö där de många tillbyggnadsfaserna med sina anpassningar kan läsas ihop och tillsammans bildar väggarna till ett spännande stadsrum.

Mellan husen går gator som också skapar avgränsade platser mellan produktionsbyggnaderna.

Den före detta förbindelsehallen har byggts om men har bibehållit sin funktion som förbindelse mellan två olika delar av området och fungerar idag som en passage för gående.

Platsbildningen vid huvudentrén präglas av symmetri och har en officiell framtoning.

Platsbildningen mellan de forna slakthallarna utgör en komplex miljö där de många tillbyggnadsfaserna kan läsas ihop.

En plats i områdets västra del som berättar om delar av det ursprungliga produktionsstråket.

Kontorshusets fasad med cortenplåt möter upp den ursprungliga bebyggelsen. Platsen har ett samtida uttryck med mobila planteringar.

SIKTLINJER OCH LANDMÄRKEN

Siktlinjerna mot och inom Slakthusområdet visar nuläget och beskriver vilka kulturmiljöegenskaper som ryms i vyn och hur de tar sig uttryck.

Från spårvagnshållplatsen och Slakthusgatan i väster utgör skorstenen och tornet viktiga landmärken för Slakthusområdet. Detsamma gäller för siktlinjen mot området från nordväst vid Slakthusgatan/Marieholmsleden. Slakthusområdets centrala delar som huvudsakligen består av den ursprungliga bebyggelsen och dess tillbyggnader karaktäriseras av en slutenhet utåt. Strukturen inne i området, passager/gränder, gator, har bildats genom den historiska utvecklingen från slakteriverksamhet till livsmedelsindustri och fram idag. Siktlinjerna genom området i nord-sydlig riktning och öst-västlig utgör såväl kunskaps- som upplevelsemässiga kvaliteter genom att de olika årsringarna tydligt avspeglas i bebyggelsen. På samma sätt går det att läsa av spåren av den tidiga produktionsprocessen. Omgivningen runt slakthusområdet är idag helt förändrad från tiden när det anlades. Det saknas avläsbara spår av de förutsättningar som gjorde att man valde den aktuella platsen.

Siktlinje

Landmärke

Nummer hänvisar till bilder på nästkommande sidor

Förgårdens ursprungliga byggnader höjer sig över slakthusområdets övriga bebyggelse. Tornet och skorstenen utgör viktiga landmärken för området från Slakthusgatan/Marieholmsleden. Den stora omdaning av Gamlestadstorget och förnyelsen av spårvagnshållplatsen har medfört en stor förändring av den närmaste omgivningen. Det nya kontorshuset utgör idag ett nytt ständigt närvarande landmärke i större delen av Slakthusområdet och konkurrerar i vissa delar med skorstenen och tornet.

1

Slakthusområdet karaktäriseras av en slutenhet utåt, vilket kan upplevas i mötet med området från norr. Förgårdens tre fristående byggnader markerar områdets ursprungliga huvudentré och områdets officiella status vid tiden för anläggningens etablering. De är grupperade för att skapa en gräns mellan slaktproduktionens skrivbordsarbete och det praktiska arbetet innanför. Vyn har en stark historisk karaktär utan senare tiders tillägg.

2

3

Siktlinjen genom området i syd-nordlig riktning utgör såväl kunskaps- som upplevelsemässiga kvaliteter genom att områdets ursprungliga struktur, skapad efter produktionsprocessen, tydligt kan avläsas. Huvudentrén byggnader i fonden skärmar av slaktproduktionen mot omvärlden. Marknads-hallen till vänster utmärker sig med det förhöjda partiet orienterat in mot centrum av området och den lägre före detta stallbyggnaden till höger som ursprungligen delade av området i en väster del och en öster.

4

Den ursprungliga bebyggelsen och dess tillbyggnader karaktäriseras av en slutenhet utåt. Strukturen inne i området, med en variation av byggnadshöjder, passager/gränder och gator, har bildats genom den historiska utvecklingen från slakteriverksamhet till livsmedelsindustri och fram idag och de olika årsringarna avspeglas tydligt i bebyggelsen. Den ursprungliga förbindelsegången är ombyggd men fungerar fortfarande som en passage genom bebyggelseklustret i områdets östra del.

5

I mötet med Slakthusområdet från Waterlooogatan avskärmas det av järnvägens höga betongfundament. Redan tidigt förekom infrastrukturella barriärer i områdets omgivning till följd av topografin. Till exempel så gick Bergslagsbanan på en provisorisk viadukt i anslutningen till slakthusområdets östra del redan 1905 i motsvarande sträckning som dagens triangelspår.

6

Från spårvagnshållplatsen, Gamlestadstorget, i öster möter man Slakthusområdet från en hög nivå. Den äldre bebyggelsens karaktäristiska plåttak skymtar. Skorstenen och tornet höjer upp sig från den övriga bebyggelsen och utgör viktiga landmärken för Slakthusområdet.

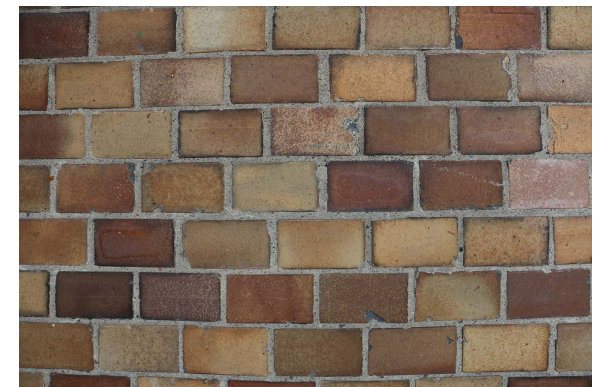
KARAKTÄRSKAPANDE ELEMENT, MATERIAL OCH FÄRGSTÄLLNINGAR

Områdets huvudsakliga material är plåt och tegel från olika perioder. Det präglas till stor del av den ursprungliga bebyggelsens enhetliga och nyansrika förbländertegel och tillbyggnader av tegel i gult och rött. Plåt användes från början huvudsakligen som takmaterial men har kommit att bli ett allt mer dominerande fasadmaterial genom tillbyggnader och omgestaltningen av Scans före detta anläggning.

Tillbyggnader i form av lastkajer, ramper och skärmtak i betong och plåt samt silor och mottagningslussar är ett utmärkande drag för området och speglar hur slaktverksamheten och senare livsmedelsproduktionen utvecklats.

Ursprunglig bebyggelse med gult förbländertegel och putsdetaljer. Putsade byggnader är ovanligt i området och har tillkommit vid senare perioder. Till höger i bild är en tillbyggnad från 1969 som putsats på senare år. Ett utmärkande drag i området är lastkajer och ramper i betong från olika epoker. Till höger i bild är ett sent exempel där en lastkaj omvandlats till en ramp för tillgänglighet och kompletterats med ett smidesräcke.

Rött tegel har använts som material i bebyggelse som tillkommit under 1950- och 60-talen. Byggnaderna skiljer sig även i volym, fönstersättning och takvinklar från den ursprungliga bebyggelsen. Jerkstrands konditori uppförde byggnaden i områdets västra del 1961

Den nya charkuterifabriken med sin förhöjda kontorsdel byggdes samman med kylhuset 1959. Byggnaden är uppförd i rött tegel och utgör med sin svängda fasad utmed Slakthusgatan/Waterloogatan en viktig komponent i den slutna karaktären utåt som varit utmärkande för Slakthusområdet sedan tillkomsten.

När Scan byggde sin nya fabrik i området 1979 utformades fasaderna med rött tegel. Idag är fasaden till stora delar inklädd med plåt men i det sydöstra hörnet, vid lastkajerna är fasaden fortfarande synlig.

Möte mellan förbländertegel i slakthall för kalvar och rött tegel i tillbyggnad.

Två exempel på tillbyggnader som adderats på de ursprungliga byggnaderna. Skärmtak och öppna och plåtinklädda lastkajer speglar hur området och livsmedelsproduktionen utvecklats och idag präglas av lastbilsburen distribution.

Materialmöten i området, förbländertegel, sentida fasadinklädnad av Scanfabriken med grå korrugerad plåt och corténplåt. I fonden den putsade fasaden på ett av stallens tillbyggnader och i förgrunden en ny putsad kraftcentral. Putsade ytor och plåtfasader anknyter i färgskalan till den ursprungliga byggnadens tegelkulörer och plåttak.

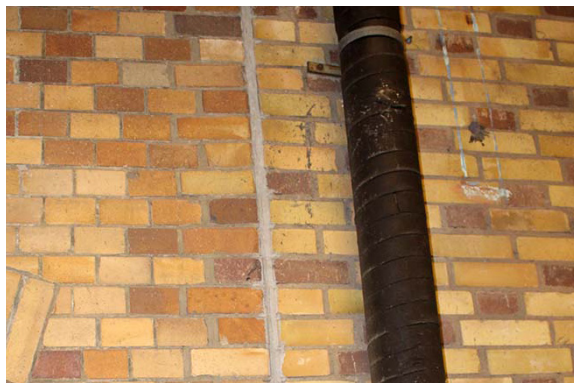
På den södra gården mellan slakthall för svin och slakthall för kalvar är tillbyggnaderna av mer homogen karaktär och utgörs av tvärställda lastportar i trä och de ursprungliga byggnaderna är mer lättavlästa. Tillbyggnaderna har tillkommit under 1990-talet.

Tillbyggnader, skärmtak och lastkajer ansluter till den ursprungliga bebyggelsen och skapar nya karaktäristiska miljöer i området som berättar om verksamhetsområdets utveckling och transporthistoria. All distribution till områdets verksamheter idag sker med lastbil. Tillbyggnaderna ansluter till de ursprungliga byggnaderna och är utförda i plåt eller trä, ofta i en gul kulör.

Två exempel på mötet förbländertegel och tillbyggnadsdelar där man istället använt gult och rött tegel för att efterlikna det ursprungliga materialets levande yta.

Idag förekommer endast stenläggning på vägavskiljare vid infarten från Waterloogatan. Övrig mark är asfalterad. På historiska fotografier framgår att marken tidigare var stenlagd.

KULTURHISTORISK BERÄTTELSE OCH KÄNSLIGHET

OMRÅDETS KULTURHISTORISKA BERÄTTELSE

Att Göteborgs slakthus etablerades 1905 är resultatet av en stor kommunal, och nationell, satsning för att reglera slaktverksamheten. Närhet till järnväg och hamn samt i ett läge avskilt från den centrala staden var en förutsättning för lokaliseringen av anläggningen. Anläggningen präglades av kontroll, hygien och effektivitet vilket Slakthusområdets bevarade ursprungliga byggnader och struktur är fysiska uttryck för. Likaså är den slutenhet som präglat området sedan uppförandet ett påtagligt karaktärsdrag än idag.

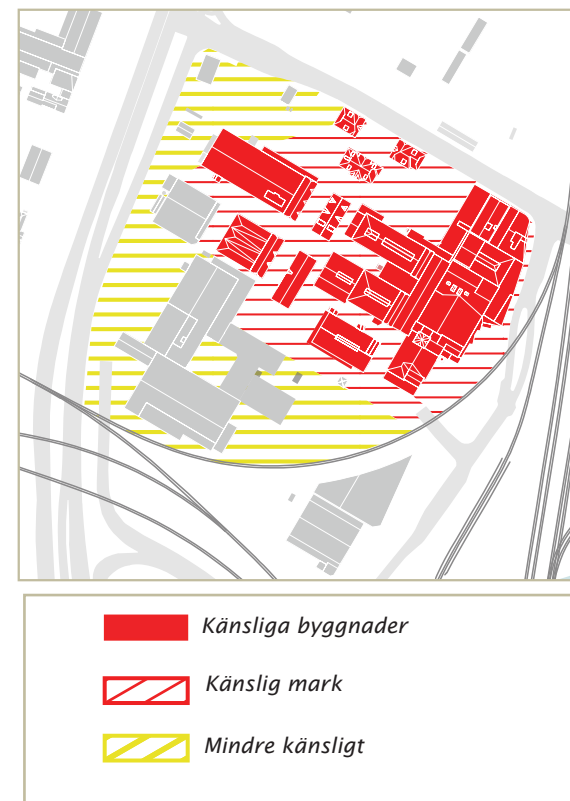
Produktionsflödets rörelse från väster till öster och avgränsningen mellan det officiella rummet vid huvudentrén och det inre rummet för det praktiska arbetet har format såväl arkitektur som struktur. Slakthusområdets äldsta byggnader är välbevarade och uppvisar en ambitiös arkitektur med stor detaljrikedom där material har valts med omsorg.

Slakthusområdets successiva utbyggnad och förändring speglar samhällsutvecklingen med nya krav på verksamheten och den fysiska strukturen. Den ursprungliga bebyggelsen har kompletterats och ersatts. I den östra delen av området har förändringarna utvecklats organiskt med tillbyggnader som har tillkommit med en ambition att bygga vidare på ursprungliga material, volymer och strukturer.

KÄNSLIGHET

För att bedöma en kulturmiljös känslighet för eventuellt tillkommande förändringar behöver man förstå och beskriva dess kontext utifrån yttre respektive inre förutsättningar. Kartan visar en schematisk bild över Slakthusområdets känslighet. Nedan sammanfattas Slakthusområdets känslighet på ett övergripande sätt som bygger på beskrivningarna i utredningen.

- På en områdesnivå utmärker sig de centrala delarna i området som mer känsliga för förändringar vad gäller byggnadernas volymer och höjd. Känsliga strukturer är de inre delarna av området med sina stråk mellan husen.
- Områdets front mot staden är också känslig för förändringar som påverkar höjd och slutenhet.
- Skorstenen och tornet är viktiga landmärken och är känsliga för tillkommande högre bebyggelse.
- Ursprungliga byggnader är känsliga för förändring. Bebyggelseklustret i områdets östra del (slakthus, f.d. förbindelsehall, kylhus, Jakobsdals charkuteri etc.) är en komplex miljö som bör analyseras utförligare för att klargöra vilka delar som är mer känsliga än andra.

KULTURMILJÖKVALITETER

SIKTLINJE FRÅN SLAKTHUSGATAN

(se bild 6 sid. 21) I vyn från Slakthusgatan upplevs en väl sammanhållen bebyggelsemiljö. De ursprungliga rustika byggnaderna radar upp sig framför varandra och samspejar i utformning, material och kulör. De välbevarade byggnaderna upptar i stort sett ensamt upp utrymmet i blickfånget vilket skapar en upplevelse av autenticitet. Vyn präglas av en stark historisk karaktär utan senare tiders tillägg och gör det möjligt att uppleva den slutenhet mot omgivningen som karaktäriserat området sedan etableringen av verksamheten 1905. Huvudentrén byggnader samsas från det här läget med skorsten och torn som betydelsefulla markörer för området.

SIKTLINJER INOM OMRÅDET

(se bild intill och bild 6 sid. 21) Huvudentrén byggnader skärmar av områdets inre mot omgivningen i vyn, syd-nordlig riktning, inne i Slakthusområdet. Den ursprungliga bebyggelsen har ett rustikt formspråk med branta plåttak, kraftiga taksprång och fasader med enhetliga färg- och materialval. Vyn från det avgränsade stadsrummet utgör en homogen bebyggelsemiljö med stark historisk karaktär. Den parallella siktlinjen i samma riktning visar ett något mer begränsat gaturum med tillbyggnader från 1900-talets mitt. Tillbyggnaderna speglar tidens förnyelse av området som också präglar miljön och som är ett resultat av nya krav på verksamheten och den fysiska strukturen. I vyerna är såväl den ursprungliga produktionsprocessen som moderniseringen av den läsbar.

SIKTLINJE FRÅN GAMLESTADS TORG

(se bild 6 sid. 21) I vyn mot Slakthusområdet från sydost höjer sig tornet och skorstenen upp från den övriga bebyggelsen. Dess gracila former utgör ensamma det enda vertikala inslaget i den för övrigt horisontala vyn. Delar av den äldre bebyggelsens karaktäristiska plåttak skymtar och förstärker horisonten och kontrasten mot tornet och skorstenens nätta uttryck mot himlen. De högsta byggnadsdelarna manifesterar områdets ursprungliga verksamhet och anläggningens modernitet vid uppförandet. Tornet och skorstenens siluett utgör identitetsstarka symboler och markörer för platsen.

ÖVERGRIPANDE KARAKTÄRSDRAG

- Området präglas av en övergripande sammanhållen skala med lägre byggnadshöjder i de centrala delarna, vilka möter något högre volymer i områdets utkanter.
- Områdets variationsrika och plåttäckta taklandskap som sammanbinds av rörbryggor mellan byggnaderna.
- Tillbyggnader i form av lastkajer, ramper och skärmtak i betong och plåt samt silor och mottagningslussar är utmärkande drag för området och speglar hur slaktverksamheten och senare livsmedelsproduktionen utvecklats. Tillkomna byggnadsdelar och detaljer är tydligt avläsbara och skapar ett eget karaktärsdrag för området som berättar om Slakthusområdets verksamhetsutveckling.
- Områdets huvudsakliga material är tegel och plåt från olika perioder samt detaljer i natursten. Den ursprungliga bebyggelsens enhetliga och nyansrika förbländertegel och tillkommande byggnader samt tillbyggnader i rött och gult tegel dominerar som fasadmateriäl. Ett karaktärsdrag från modern tid är hur moderniserade byggnader och tillkommande byggnader har använt puts- och plåtfasader som genom färgskala anknyter till den ursprungliga bebyggelsens kulörer och takmaterial.

KVARTERSSTRUKTUR

SLUTENHET MOT OMGIVNINGEN

(se bilder sid. 14 och 25 samt bild 2 sid. 21) Ett viktigt karaktärsdrag är att Slakthusområdet sluter sig mot omgivningen i nordost och öster. Huvudentrén med förgård utgör en barriär mot verksamheten innanför. Mot Waterlooogatan och Slakthusgatan bildar byggnader, tillkomna vid olika tider och med olika funktion, en sluten vägg som avgränsning mot omkringliggande stadsrum. Den slutna avgränsningen är ett viktigt historiskt uttryck med lång kontinuitet. Vid etableringen av anläggningen var hygien och effektivitet viktiga ledord och området var helt slutet mot omgivningen med byggnader och plank (se bilder 3, 5 och 6 på sid. 7).

BEBYGGELSESTRUKTUR

Karaktäristiskt för området är en stadsmässig och småskalig bebyggelsestruktur i den centrala delen, med gator och gränder av varierande bredd som skapar avgränsade platser mellan byggnaderna (se bilder på sidorna 14, 18, 19 och 22). Den centrala delen avgränsas av tvärsädd bebyggelse i norr och söder. Bebyggelsemönstret är ett fysiskt spår för områdets historiska berättelse och speglar slaktprocessen. Byggnaderna och byggnadsstrukturen präglades av hygien och effektivitet genom att verksamhetens funktioner var tydligt skilda från varandra. Anläggningen var också orienterad från väst till öst. Genom det bevarade bebyggelsemönstret kan djurens väg från järnvägen i väster till slakt och transport i områdets östra del fortsatt förstås och upplevas.

Passagen genom den före detta förbindelsehallen som en del av den äldre strukturen (se bild 4 på sid. 7 samt bilder på sid. 18). Förbindelsehallen fungerade ursprungligen som väderskydd för styckat kött och som transportväg in och ut ur Slakthusområdet. Passagen har en bibehållen funktion som förbindelse mellan två av områdets delar och i passagen är slakthallarnas ursprungliga fasader exponerade. Den är därigenom är betydelsefull för såväl förståelsen och upplevelsen av produktionskedjan som för hur den ursprungliga anläggningen var organiserad.

ENSKILDA PLATSER MED STORA KUNSKAPS- OCH UPPLEVELSEVÄRDEN

A (se bild sid. 19 och bild 2 sid. 21) Förgården vid Slakthusgatan är en väl avgränsad rumsbildning. De tre ursprungliga tegelbyggnaderna bildar väggar till platsen som präglas av symmetri och har en officiell framtoning. Centralt i rummet mellan husen finns en plantering som markerar platsen där portvakten ursprungligen fanns (se bild på sid. 8). Byggnaderna är högre än bebyggelsen i områdets centrala delar och grupperade för att skapa en tydlig gräns mellan produktions praktiska arbete innanför och det skrivbordsanknutna arbetet för administration och affärer. De är individuellt detaljutförade men med gemensamma karaktärsdrag som mönstermurningar, putsad dekor, dekorhuggen kalksten, lekfull fönstersättning och fasadutförning.

B (se bild sid. 19) Rumsbildningen mellan de före detta slakthallarna i områdets östra del är en komplex miljö och ett spännande stadsrum med många spår av löpande verksamhetsanpassningar. Byggnaderna är sammanbyggda samtidigt som de enskilda volymerna kan avläsas. De ursprungliga byggnadernas fasader med det nyansrika förbländarteglet möter det sena 1950-talets tillägg i rött och gult tegel och binds ihop med samma kulör i fönsterbågar. Tilläggets förenklade formspråk skiljer sig från den äldre bebyggelsens mer detaljrika fasad- och takutförning. Platsen berättar om områdets successiva utbyggnad genom förändringar som speglar samhälls- och verksamhetsutvecklingen med nya krav som tillkommit genom historien.

C (se bild sid. 19) I stråket mellan de ursprungliga marknadshallarna i områdets västra del upplevs Slakthusområdets grundläggande struktur. Hallarna med förhöjda partier orienterade in mot centrum möter de lägre stallbyggnaderna som vid anläggningens etablering delade av området i en västra och en östra del. I fonden anlände djuren via järnväg, idag avslutas gaturummet av låg vegetation i väster. Den ursprungliga bebyggelsen har ett rustikt formspråk med branta plåttak, kraftiga taksprång och fasader med enhetliga färg- och materialval. Rumsbildningen mellan byggnaderna speglar delar av den ursprungliga produktionskedjan samtidigt som tillägg i form av de fristående silorna berättar om områdets utveckling från slaktverksamhet till livsmedelsproduktion.

GRÖNSTRUKTUR

Kring den forna huvudentrén finns områdets enda grönytor. En rad av äldre träd kantar områdets gräns mot Slakthusgatan. (se bild sid. 14 och 15) Det finns också träd och gräsytor i anslutning till huvudentréns tre byggnader. Vegetationen är bevarade spår från områdets ursprungliga fabrikspark. Det är också den enda rest som finns bevarad av områdets gröna partier som ursprungligen var mer omfattande.

OMRÅDETS BEBYGGELSE- OCH VERKSAMHETSUTVECKLING

URSPRUNGLIGA BYGGNADER

Slakthusområdets ursprungliga byggnader från 1905 är i sig själva fysiska uttryck för områdets historiska berättelse. Det är välbevarade byggnader uppförda i en ambitiös och tidstypisk tegelarkitektur med stor detaljrikedom och med materialval som valts med omsorg för såväl funktion och klimat som arkitektonisk gestaltning. Byggnaderna har det enhetliga förbländerteglet, branta plåttak och kraftiga taksprång samt mönstermurningar, detaljer i granit och kulörer på fönster och ursprungliga portar som grundläggande och gemensamma karaktärsdrag. Arkitektur och material speglar omsorg om området och statusen för dess verksamhet vid anläggandet.

1950-60-TALET'S BYGGNADER

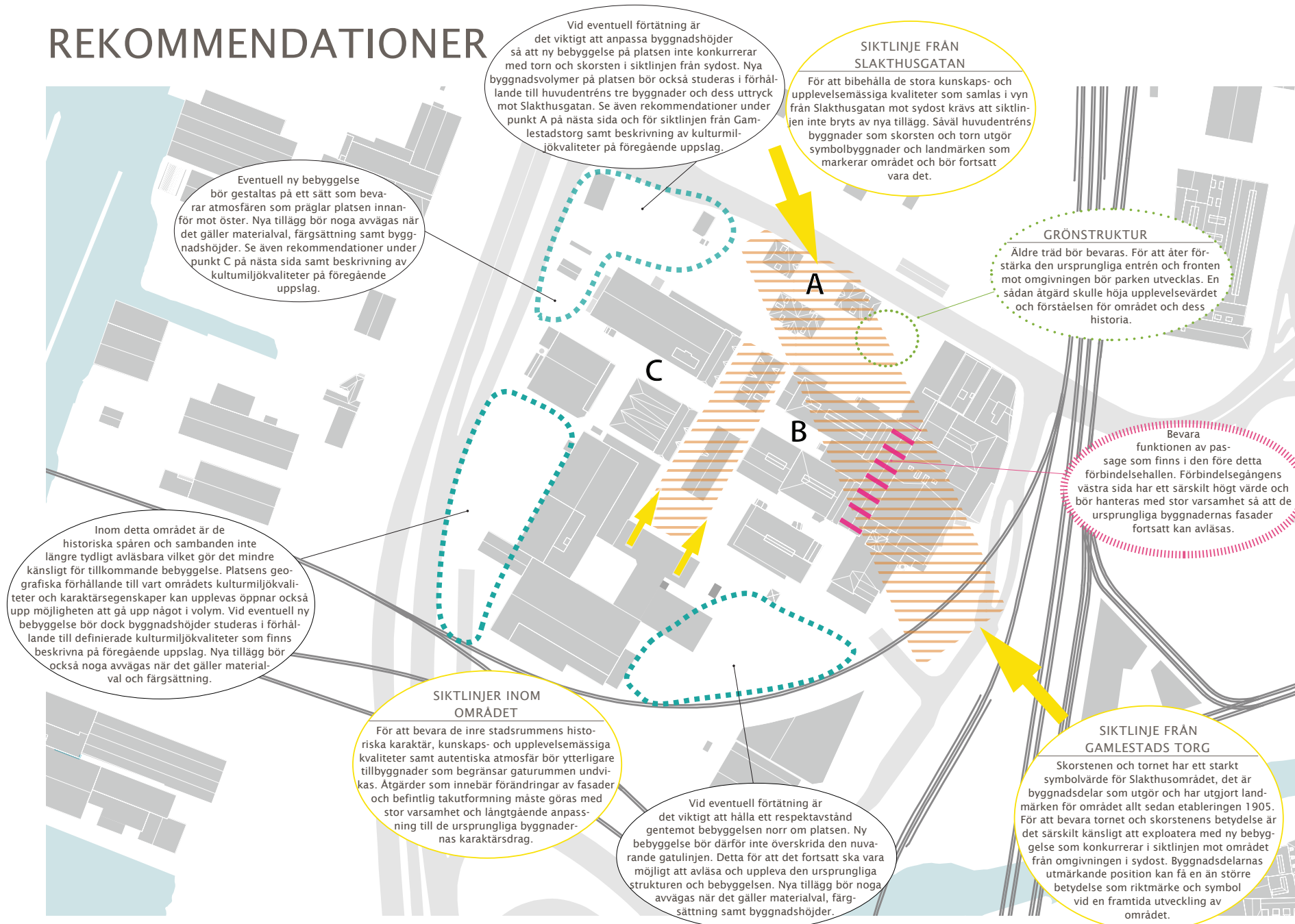
Byggnader och tillbyggnader från tiden omkring 1950-60 är fysiska uttryck som speglar områdets successiva utbyggnad och utveckling. Det är byggnader och tillbyggnader med ett modernistiskt formspråk uppförda i rött och gult tegel med tidstypiska detaljer som fönstertyper, betongglas, burspråk och kopparplåt bland annat. De berättar både om moderniseringen av slaktverksamheten som skedde vid denna tid och vidare om områdets övergång från slakt till livsmedelsproduktion av olika slag.

LANDMÄRKEN

Torn och skorsten utgör och har utgjort landmärken för området allt sedan etableringen 1905, idag särskilt i närmiljön. De vittnar om områdets ursprungliga verksamhet och anläggningens modernitet vid uppförandet. De utgör identitetsstarka symboler och markörer för området vilket också förstärks av att entrén till området från Waterlooogatan har blivit allt mer betydelsefull i och med de nya verksamheter som tillkommit i områdets södra delar.

REKOMMENDATIONER

ÖVERGRIPANDE KARAKTÄRSDRAG

För att bevara områdets industrikaraktär bör mer rustika material som tegel, plåt och puts användas i fasader.

Tillägg såsom lastkajer, ramper, mottagningslussar, skärmtak, rörbryggor etc. är karaktärsgivande detaljer som förstärker områdets industrikaraktär och brokighet som bör tillvaratas. De bör i så lång utsträckning som möjligt bevaras och ses som en resurs att nyttja vid eventuell ny användning av byggnader. Formspråk och material kan också utgöra inspiration för nya tillägg.

SLUTENHET

En tydlig skiljelinje mellan Slakthusområdet och omgivande stadsrum bör upprätthållas genom att inte bryta upp de delar som historiskt alltid slutit sig mot omgivningen. Förändringar av befintlig bebyggelse eller nya tillägg måste anpassas så att områdets front mot staden i nordost och öster inte påverkar den slutenhets som präglar området sedan uppförandet och som är ett påtagligt karaktärsdrag än idag. Tillkommande bebyggelse kan förstärka detta karaktärsdrag i områdets västra och södra delar som genom historien lösts upp.

BEBYGGELSESTRUKTUR

Åtgärder som betydligt begränsar eller bryter de befintliga gaturummen mellan husen och därmed försvårar möjligheten att avläsa och uppleva produktionsprocessen och den tydliga funktionsindelningen som utmärkte områdets verksamhet som slakthus bör undvikas.

ENSKILDA PLATSER MED STORA KUNSKAPS- OCH UPPLEVELSEVÄRDEN

A: Förgården är mycket känslig för tillägg eller förändringar som påverkar platsens uttryck som huvudentré och byggnadernas officiella status. De välbevarade byggnaderna är mycket känsliga för åtgärder som innebär förändringar av fasader och befintlig takutformning. Alla ändringar måste göras med stor varsamhet och långtgående anpassning till byggnadernas karaktärsdrag.

B: För att bevara den brokiga stämning som präglar platsbildningen mellan de före detta slakthallen bör förändringar av bebyggelsen utföras med varsamhet och respekt för såväl den ursprungliga bebyggelse som de tidstypiska tillbyggnadernas karaktärsdrag. Det tydligt avgränsade rummet som omsluts av byggnader som präglas av verksamhetsanpassningar utgör stor potential för att platsbildningen kan användas som ett mindre torg med mer utåtriktade verksamheter i de enskilda byggnaderna.

C: Delområdet är känsligt för åtgärder som bryter av stråket mellan husen och därmed möjligheten att kunna avläsa den tydliga funktionsindelning som utmärkte slakthusområdets verksamhet. Det är möjligt att sluta rummet i väster men för att bevara atmosfären som präglar platsen måste nya tillägg nogt avvägas när det gäller materialval och byggnadshöjder. Ny bebyggelse bör underordna sig den befintliga. Åtgärder som innebär förändringar av fasader och befintlig takutformning måste göras med stor varsamhet och långtgående anpassning till de ursprungliga byggnadernas karaktärsdrag.

OMRÅDETS BEBYGGELSE- OCH VERKSAMHETSUTVECKLING

URSPRUNGLIGA BYGGNADER

Samtliga ursprungliga byggnader inom Slakthusområdet har mycket höga kulturhistoriska värden och vid eventuella åtgärder på de enskilda byggnaderna krävs därför en mycket långtgående anpassning till byggnadernas värden och karaktärsdrag. Detta gäller vid såväl underhåll som förändringar.

1950-60-TALET'S BYGGNADER

Produktionsbyggnaderna som bland annat utgörs av de forna slakthallen och kylhuset, förbindelsegångerna och nuvarande Jakobsdals charkuteri etc. i områdets östra del är en komplex miljö som med sina olika årsringar berättar om livsmedelsindustrins utveckling från slaktverksamhet till förädlingsverksamhet. En närmare analys av bebyggelsen bör därför utföras för att avgöra vilka delar som kan vara känsligare eller mer bevarandevärda än andra.

Jakobsdals charkuterifabrik från 1959 har ett högt kulturhistoriskt värde på grund av dess tidstypiska arkitektur och som representant för områdets förändrade verksamhetsinriktning. Det är också en byggnad som genom att den placerats utmed fastighetsgräns sluter området mot Slakthusgatan och Waterloo gatan. Vid eventuella åtgärder krävs därför en mycket långtgående anpassning till byggnadernas värden och karaktärsdrag. Detta gäller vid såväl underhåll som förändringar.

LANDMÄRKEN

Se rekommendationer under siktlinjer på kartan samt för ursprungliga byggnader ovan.

INFÖR DETALJPLAN

I det fortsatta arbetet inför detaljpaneläggning av Slakthusområdet föreslås följande:

- Bebyggelseantikvarie bör följa arbetet med nya detaljplaner inom området. För att inte riskera att betydelsefulla kulturmiljökvaliteter går förlorade är det viktigt med ett kontinuerligt samarbete mellan antikvarisk expertis och planarkitekt.
- Vid nya detaljplaner inom området bör det utredas vilka befintliga byggnader som ska förses med skydds- och varsamhetsbestämmelser.
- Ny detaljplan som innefattar ändring av befintlig bebyggelse bör föregås av en utredning som analyserar det kulturhistoriska bevarandevärdet också för tillbyggnader av mer sekundär art som lastkajer, ramper, mottagningslussar, rörbryggor etc.
- Övriga gestaltungsfrågor kan komma att behöva regleras för att anpassa ny bebyggelse till befintlig. Det kan röra sig om material, byggnadshöjder och bebyggelsestruktur.
- För samtliga förslag på utbyggnad bör antikvarisk konsekvensanalys utföras

KÄLLOR OCH LITTERATUR

Dicksson Ida (2013). Industrihistorisk utredning av potatismiljösilos och ackumulator-tank på Gamlestaden 39:13 Göteborg.

Lange Johanna (2015). Göteborgs slakthus: antikvarisk varsamhetsplan.

Lange Johanna (2015). Göteborgs slakthus skorstenen: historik och kulturhistorisk värdering.

Lärn Hubert (red.) (1955). Göteborgs stads offentliga slakthus 1905-1955: en minnestidsskrift till 50-årsjubileet 15 nov. 1955.

Lönnroth Gudrun (red.) (1999). Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse i Göteborg: ett program för bevarande.

ARKIV

Stadsbyggnadskontorets bygglovsarkiv: Bygglovshandlingar

Lantmäteriet: Ortofoto

Göteborgs stadsmuseum: Historiska fotografier

Järnvägsmuseet: Historiskt fotografi (bild 2 sid. 6)

Tyréns AB, 118 86 Stockholm, www.tyrens.se